

УДК 159.92.2

О-53

Вікторія ОЛЕКСЮК

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНОСТІ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Статтю присвячено висвітленню сутності, симптоматики, причин розвитку Інтернет-залежності, розглянуто механізми формування психологічної залежності від рольових комп'ютерних ігор, зазначено особливості впливу кіберрадикації на становлення особистості підлітків. Проаналізовано результати експериментального дослідження розвитку потреби у спілкуванні в uzалежнених дітей.

***Ключові слова:** особистість, uzалежнена поведінка, кіберрадикація, підлітковий вік, потреба у спілкуванні.*

Постановка проблеми. Результатом науково-технічного прогресу кінця ХХ століття стала поява комп'ютерів та комп'ютерних технологій зокрема. Їхній винахід слугував переломним моментом у розвитку багатьох галузей промисловості, підвищив міць та ефективність військової техніки, вніс безліч прогресивних змін у роботу засобів масової інформації, систем зв'язку, якісно змінив принципи роботи банків та адміністративних установ. Разом з появою комп'ютерів з'явилися комп'ютерні ігри, які відразу ж знайшли масу шанувальників. На сьогоднішній день комп'ютерна техніка досягла такого рівня розвитку, що дозволяє програмістам розробляти ігри з реалістичним графічним і звуковим оформленням, що доводить до ефекту повного занурення у віртуальну атмосферу гри. Отже, нові інформаційні технології на сьогодні виступають не лише як засоби передачі, обробки і

збереження інформації, але і відіграють культуротвірну роль, оскільки формують особливе середовище зі своїм специфічним змістом, нормами соціальної взаємодії та спілкування.

Проте, відповідно і зростає кількість людей, яких медики, психологи називають кіберадиктами, тобто залежними від Інтернету, а такого роду поведінка визначається як *кіберадикція*. Тому на сьогодні суспільного резонансу набула проблема згубного впливу феномену кіберадикції на особистість людини, тим паче, що найбільше від Інтернет-залежності потерпають підлітки та юнаки. За даними соціологічних опитувань у нашій країні щонайменше 4,4 мільйона серед них страждають від надмірного захоплення комп'ютером та Інтернетом, що обмежує їхню соціальну активність, негативно впливає на здоров'я тощо.

Психологічне обґрунтування механізмів виникнення Інтернет-залежності та виявлення вікових закономірностей її прояву має важливе прикладне значення, адже створює основу для розробки системи психологічної профілактики та психокорекції негативних наслідків кіберадикції для школярів, особливо підліткового віку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Швидке поширення Інтернету породило новий вимір реальності – віртуальну, де за іншими нормами, законами, способами реалізується взаємодія та спілкування. Ця проблематика більше досліджується у зарубіжній психології. Зокрема різні аспекти віртуального спілкування вивчають E. Reid [9], J. Suler [10], K. Young [12], В. Фрідте, Д. Келер. Російські науковці звертають увагу на особистісні аспекти використання віртуального простору. Зокрема, А.Є. Жичкіна, Є.П. Белінська [5] вивчають самопрезентацію підлітків засобами віртуального спілкування; умови здійснення віртуального спілкування, мотиви користування чатами представлено у дослідженні В.С. Собкіна [8], Ю.М.Євстігнеєвої У контексті вивчення психологічних аспектів використання комп'ютера у навчанні та вихованні працює український психолог Ю.М. Бондаровська [2].

Термін «Інтернет-залежність» уперше був запропонований американським лікарем Д. Голдбергом і трактувався ним як нездоланий потяг до цієї мережі інформації. На його думку, за мірою відчуження

від реальності Інтернет-залежність дуже нагадує особливості перебування особи у стані наркотичного чи алкогольного сп'яніння. У зв'язку з чим, автор визначає кіберадикцію як нав'язливу потребу у використанні Інтернету, що супроводжується загальною соціальною дезадаптацією та яскраво вираженими психологічними симптомами [11]. Крім того, якщо довготривалі наслідки залежності від алкоголю та наркотиків добре досліджені, то стосовно Інтернет-адикції відсутня можливість довготривалого спостереження за особливостями її формування. Цей факт викликає неабиякий інтерес у сучасних дослідників та детермінує потребу докладного вивчення особливостей прояву, механізмів виникнення та вікових характеристик формування Інтернет-залежності (кіберадикції).

Метою публікації є аналіз теоретичних підходів до трактування феномену кіберадикції у психології, висвітлення результатів діагностичного дослідження окремих аспектів психологічних механізмів її формування у підлітків.

В американській психологічній літературі [9; 11; 12] «Інтернет-залежність» розглядається у контексті проблем поведінки і контролю за потягами, в процесі експериментальних досліджень виділено такі основні типи поведінкових порушень, пов'язаних з нею:

- пристрасть до віртуального спілкування та віртуальних знайомств (надмірна кількість знайомих і друзів у Мережі, великі об'єми листування, постійна участь у форумах, чатах; більшою мірою поширена серед осіб жіночої статі);
- нав'язлива «фінансова» потреба у Мережі (гра в азартні онлайн-ігри, постійні покупки чи участь в Інтернет-аукціонах);
- інформаційне перенавантаження (нав'язливий web-серфінг – тривале зчитування інформації через пошукові сайти);
- нав'язлива пристрасть до комп'ютерних ігор.

У вітчизняній психологічній літературі виокремлюють такі поведінкові характеристики осіб з кіберадикцією:

- активне небажання відволіктися, навіть на короткий час, від роботи в Інтернеті, роздратування при необхідності інших видів занять;
- нездатність контролювати закінчення сеансу роботи в Мережі;

- використання все більшої кількості грошей для оплати роботи в Інтернеті, у тому числі в борг;
- готовність обманювати рідних, близьких людей, говорячи про тривалість і частоту роботи в Інтернеті;
- занедбання у ході роботи в Мережі навчання, домашніх і службових обов'язків, особистих, ділових зустрічей тощо;
- небажання сприймати критику свого способу життя;
- готовність миритися з руйнуванням сім'ї;
- звуження або розпад кола реального спілкування;
- занедбання власного здоров'я внаслідок скорочення тривалості сну та уникання фізичної активності [2].

При дослідженні психологічних механізмів формування комп'ютерної залежності зазначається насамперед той факт, що Інтернет-мережа завдяки своїм можливостям нагадує чарівну казку, тому найбільше відповідає міфологічному мисленню маленької дитини і саме цим так приваблює дорослого. Завдяки ситуації віртуальної реальності можна не дотримуватися чинних норм і правил, тому проявляється безпосереднє афективне сприйняття, а також первинні примітивні, часто стримувані дорослими способи реагування. Саме це, на думку психологів, є однією із причин, яка змушує користувачів проводити багато годин за екраном монітора. Також цим можна і пояснити «ефект азарту» як тягу до самого процесу пошуку інформації, а не акценту на її вивчення, аналіз, узагальнення тощо [3].

Також вчені зазначають, що поширеною причиною прояву залежності від Інтернету є те, що більшість таких людей переживають страхи відчуження, неприйняття з боку інших, тому використовують Інтернет, щоб «забути» труднощі міжособистісної взаємодії в реальному житті, набути хоча б віртуальних друзів та однодумців. Якби не було б комп'ютерів, Інтернету, радше всього, вони з тією самою пристрастю дивилися б телевізор, слухали радіо, читали газети тощо. Отже, можна стверджувати, що Інтернет є одним з видів реальності, що охороняє особистість від прямого зіткнення з повсякденністю, труднощами контактного людського спілкування. Віртуальний світ став використовуватися як засіб компенсації невдач, адже саме він дає

цілковиту волю думкам, діям, вираженню власних думок, почуттів і емоцій, що у реальному житті найчастіше не можливе. Адже за даними опитування кіберадиктів приваблюють такі особливості мережі, як: анонімність (86 %), доступність (63 %), безпека (58 %) і простота використання (3,7 %) [1].

Комп'ютерна залежність – хвороба, яка формується поступово, як і ігроманія (лудоманія) [4]. Механізми її розвитку, в свою чергу, ґрунтуються на таких неусвідомлених потребах людини як *відхід від реальності та прийняття ролі*, а також *потребі у прийнятті*. Вони починають діяти незалежно від характеру мотивації ігрової діяльності відразу після знайомства людини з рольовими комп'ютерними іграми та впродовж більш-менш регулярного захоплення ними. Отже, розглянемо послідовно кожен з цих неусвідомлених механізмів.

Відхід від реальності. Основою цього механізму є необхідність людини у «відстороненні» від повсякденних турбот і проблем, свого роду трансформація потреби у збереженні енергії. При цьому, втеча від реальності існує завдяки зануренню в іншу реальність – віртуальну. Психологічні аспекти цієї потреби ґрунтуються на природному прагненні людини позбутися різного роду труднощів і неприємностей повсякденного життя. Тому у рольовій комп'ютерній грі особистість моделює ті чи інші приємні життєві ситуації, в яких немає проблем, повсякденних клопотів. Реальний світ починає видаватися чужим і повним небезпек, адже у ньому не можна робити все те, що дозволено в віртуальному. Отже, постійний відхід від реальності зумовлює появу стійкої потреби «втечі» від неї.

Інший неусвідомлений механізм формування психологічної залежності від комп'ютерних ігор – це прийняття ролі, адже така можливість «виконувати роль» будь-якого комп'ютерного персонажа дає змогу людині задовольняти ті потреби, які з різних причин неможливо реалізувати у реальному житті. Як правило, кіберадикт вдається до уподібнення себе з таким комп'ютерним героєм, котрого поважають, з його думкою рахуються, загалом він «супермен». Гра перетворюється на засіб компенсації життєвих проблем, що зумовлює серйозні проблеми у розвитку особистості, у формуванні самооцінки зокрема. У

зв'язку з чим, можна стверджувати, що основні психологічні механізми формування залежності від рольових комп'ютерних ігор ґрунтуються на процесі компенсації негативних життєвих переживань. Тому можна припустити, що людина, яка задоволена своїм життям, вважає його продуктивним, а себе щасливою, потенційно не схильна до формування психологічної залежності від рольових комп'ютерних ігор [3].

Сучасні темпи комп'ютеризації перевищують рівень розвитку всіх інших галузей виробництва. На сьогодні людина взаємодіє з комп'ютером постійно – на роботі, вдома, в кафе, транспорті тощо. Переконливі ґрунтовні узагальнення про користь та шкоду комп'ютеризації для людства робити досить важко, адже дослідження цих феноменів психологами, педагогами, медиками, соціологами звісно не встигають за змінами у розробці комп'ютерних технологій. Проте з високою вірогідністю можна стверджувати, що діти – найбільш уразлива категорія користувачів Інтернетом, в них найшвидше розвивається залежність від комп'ютера в межах півтора року. Для молодого організму наслідки регулярного багатогодинного сидіння у приміщенні, перенасиченому випромінюваннями від комп'ютерів, досить негативні, ще й проявляються значно пізніше. Наприклад, у жіночому та чоловічому безплідді, а також втраті зору, постійній дратівливості, підвищеній збудливості, втомлюваності, розладах сну тощо. Адже працюючий комп'ютер є джерелом різного роду випромінювань. Під час роботи дисплею збільшується іонізація повітря і температура, вологість, навпаки, зменшується. Тому, згідно з гігієнічними нормами, 7 – 10-річні діти можуть сидіти за комп'ютером не більше 45 хвилин вдень, 11 – 13-річні – два рази вдень по 45 хвилин, старші – три рази [4].

Незаперечним психологічним атрибутом початку підліткового віку є бажання школяра бути дорослим, необхідність того, щоб саме так його сприймали інші. Завдяки віртуальному простору така потреба задовольняється майже миттєво, оскільки підлітки можуть заробляти інтернет-гроші, вилаятися на форумі та безслідно зникнути, тобто роблять все, що їм недоступне, недозволено в реальному світі. Тому віртуальний простір швидко перетворюється у віртуальне життя, з

якого дуже важко повернутися до навчання, роботи, повсякденних обов'язків загалом [5].

Згідно з віковими особливостями у підлітків значно зростає потреба спілкування з ровесниками, проте засоби і способи цього виду людської діяльності ще достатньо не відпрацьовані, тому довготривале сидіння за комп'ютером зумовлює ще більше заглиблення у себе та втрату живих контактів з людьми. Без допомоги батьків підліткам важко контролювати цей процес, саме дорослі повинні розвивати у них зацікавленість різними видами діяльності, сприяти реальному спілкуванню. Адже за статистикою, інтернет-залежні підлітки часто мали натальні мінімальні ушкодження центральної нервової системи, виховувались у проблемних родинах (неповна сім'я або ж прагнуча матеріального успіху, незацікавлена власною дитиною) [5]. Тому можна стверджувати, що підлітки часто «тікають» у віртуальний світ через ігнорування близькими їхніх проблем, внаслідок непорозумінь між членами родини. Такі батьки звертають увагу лише тоді, коли у школярів з'являються невротичні розлади, вони впадають у депресію, коли стають асоціальними – перестають ходити до школи, починають красти гроші в друзів і близьких, щоб піти в інтернет-кафе тощо.

Також варто зауважити, на перший погляд здається, що такі підлітки інтелектуально розвинені і, здавалося б, ідеально адаптовані. Адже в Інтернеті у дитини свій світ, їй там комфортно: багато друзів у «чатах», немає реальних проблем зі спілкуванням, є доступ до інформації з будь-якого наукового сайту. Тому у порівнянні із залежностями від алкоголю і наркотиків, залежність від Інтернету видається менш шкідливою та достатньо безпечною для здоров'я дитини.

Проте медики стверджують, що кіберадикти страждають такими ж проблемами, що й інші «наркомани». Адже стають злими, напруженими, впадають у депресію, якщо з якоїсь причини не можуть вийти у мережу Інтернет, величезні суми грошей витрачають на оновлення комп'ютерів, покупку нових програм тощо. Іноді надмірне захоплення Інтернетом стає причиною самогубства у підлітковому віці. Тому можна стверджувати, спільними психологічними особливостями підлітків, що роблять їх схильними до різного роду узалежнень, в тому

числі і до кіберадикції, є такі як небажання вирішувати життєві труднощі, відчуженість від повсякденних справ, турбот, проблеми у спілкуванні з ровесниками, вчителями, батьками, сприйняття будь-яких переживань і неприємностей як безвиході, катастрофи. Також немало важливим є факт того, що просто так «вирвати» Інтернет-залежного з віртуального світу неможливо, адже на сьогодні ефективних соціальних, психологічних програм допомоги таким дорослим чи дітям поки що не розроблено. Лікують таких пацієнтів як наркоманів – у тих самих клініках, за тими самими терапевтичними принципами, схемами [4].

Численні психологічні дослідження підлітків, проведені під керівництвом Л.І. Божович, показують, що на цьому віковому етапі актуалізуються настановлення, спрямовані на формування «внутрішньої позиції» стосовно себе як особистості. Її формування зумовлює кардинальну перебудову мотиваційно-потребової сфери підлітка, пов'язане з особливим експериментуванням щодо себе як особистості: актуалізується настановлення на створення образу «Я-ідеального», фантазійного, формується здатність приховувати прояви свого реального образу, застосовувати різні «маски» [6].

Російські психологи В.С. Собкін та Ю.М. Євстигнеєва у своїх працях [8], присвячених віртуальному спілкуванню, саме у такому контексті зазначають своєрідність комунікативної позиції підлітків при спілкуванні в Мережі. Адже у ній можлива анонімність стосовно віртуального співрозмовника, таке спілкування здійснюється в реальному просторі того, хто спілкується, без присутності сторонніх. У зв'язку з цим можна провести аналогію з особливостями дитячої гри, коли діти воліють грати без присутності дорослого (закривають двері, ховаються від інших тощо). Саме тому автори також підкреслюють, що характерним для підліткового віку є реалізація спілкування в Мережі у формі соціальної гри.

Експериментальні дослідження російських психологів показує, що хлопчики користуються Інтернетом частіше, ніж дівчатка (відповідно: 17,9 % і 12,8 %). Більшість користувачів Мережею (69,3 %) вказують, що вони знаходяться вдома, тобто віртуальне спілкування

практикується більшою мірою «наодинці», сприяє анонімності, можливості приймати різні ролі. Отримані вченими в ході дослідження дані показують також, що домінуючими мотивами вступу підлітків в процес віртуальної комунікації є такі як «бажання поспілкуватися на цікаву тему» (47,6 %), «нудно, немає чим зайнятися» (33,7 %), «бажання нових знайомств» (30,1 %). При цьому, у структурі мотивації вступу у віртуальне спілкування відсутні значущі відмінності між хлопчиками і дівчатками[8]. Отже, можна стверджувати, що саме домінуюче у цей віковий період бажання розширювати свої міжособистісні контакти значною мірою стимулює школярів спілкуватися в Мережі.

На думку В.С. Собкіна та Ю.М. Євстигнеєвої, при спілкуванні в Інтернеті підліток вдосконалює здатність структурувати образ власного Я як Я-реальне, фантазійне, ідеальне тощо внаслідок того, що має можливість бути, з одного боку, розкутим та відвертим, а, з іншого, приховувати істинне Я. Також автори акцентують увагу на тому, що привабливість та своєрідність віртуального спілкування для підлітків пов'язані не лише з тенденцією «бути іншим», але і з бажанням реалізувати інтимну комунікацію – «зустріч з іншим» в особливому віртуальному просторі, де підліток може не побоюватися наслідків виявленої ним щирості.

Загальновідомий той факт, що спілкування є однією із найважливіших потреб людини, а у підлітковому віці ця потреба набуває особливого змісту, оскільки є мотиваційно-потребовою основою взаємодії. М.І. Лісіна виокремлює потребу у спілкуванні як прагнення до пізнання та оцінки інших людей і завдяки йому до самопізнання та самооцінки. На її думку, зазначена потреба формується в онтогенезі на основі інших, зокрема органічних життєвих потреб та потреби в нових прагненнях. Саме у підлітковому віці, на думку М.І. Лісіної, школяр досягає максимуму мотив спілкування з ровесниками (11 – 13 років), основою для чого є врахування особистих, ділових якостей партнера по спілкуванню, як потреба духовного спілкування, а не дружба з популярними учнями. Л.І. Марісова запропонувала розрізняти такі групи комунікативних потреб: в іншій людині, приналежності до соціальної групи, співпереживанні та співчутті, турботі, спів-

робітництві, обміні досвідом, в оцінці з боку інших, повазі, авторитеті. У зарубіжній психології з цього приводу використовують поняття «мотивація афіліації» як потреба людини в емоційно-довірливому спілкуванні, бажанні досягти взаєморозуміння, симпатії [7].

Для підтвердження цього факту ми провели власне емпіричне дослідження. На першому етапі ми виявили тих підлітків, які часто спілкуються в чатах Мережі. Для реалізації цього завдання було проведене анкетування серед учнів чотирьох дев'ятих класів ЗОШ № 9 м. Тернополя. Дев'ятикласники були обрані нами для проведення емпіричного дослідження тому, що за даними В.С. Собкіна та Ю.М. Євстигнєєвої саме вони найбільш активно звертаються до віртуального спілкування [цит. за : 5]. Всього було опитано 90 підлітків, з них була сформована вибірка, яка знає що таке «чат» і найбільше віддає перевагу віртуальному спілкуванню – усього 22 підлітка, з них 12 дівчат та 10 хлопців.

На другому етапі ми визначали рівень *потреби у спілкуванні* (автори методики Ю.М. Орлов, В.І. Шкуркін, Л.П. Орлова). За результатами психодіагностичного дослідження у 50 % респондентів відмічається *низький* рівень потреби у спілкуванні, у 31 % – *нижче середнього* і у 9 % – лише *середній*. Отже, отримані результати свідчать про те, що в цієї вибірки підлітків переживання спілкування як емоційного контакту, потреби у глибоких дружніх стосунках, необхідності у схваленні та підтримці іншим проявляється слабо. Можна припустити, що вони практикують спілкування лише в комунікативному аспекті, як обмін інформацією, не прагнуть реалізувати перцептивну та інтерактивну його складові, що негативним чином може позначитися на розвитку моральної компоненти особистості підлітків загалом. А також, напевно, зумовлює їхню схильність до різного роду узалежнень, у нашому випадку від Інтернет-мережі.

Висновки. Проведений аналіз особливостей формування інтернет-залежності у підлітковому віці дає змогу зробити такі висновки:

1. У зарубіжній та вітчизняній психології віртуальне спілкування досліджується як особлива субкультура, зокрема: специфічні особливості вживання мови, статусно-рольові позиції учасників, насиченість

індикаторами соціального статусу, відповідність соціальним нормам та санкціям, умови анонімності спілкування, специфіка самопрезентацій, Інтернет-у залежності тощо.

2. Термін «Інтернет-залежність» вперше був запропонований американським лікарем Д. Голдбергом і трактувався ним як непереборний потяг до інформації Мережі, що супроводжується загальною соціальною дезадаптацією та яскраво вираженими психологічними симптомами.

3. Зазначені такі психологічні особливості схильної до Інтернет-у залежності дитини, як небажання вирішувати життєві труднощі; відчуженість від повсякденних справ, турбот; проблеми у спілкуванні з ровесниками, вчителями, батьками; сприймання будь-яких переживань, неприємностей як безвиході, катастрофи.

4. Отриманні результати експериментального дослідження дають нам підстави стверджувати, що підлітки, які надають перевагу спілкуються в чатах, розуміють процес спілкування однобічно, лише як обмін інформацією, що може спричинити дисгармонійний розвиток особистості.

Окреслені механізми виникнення кіберадикції та їх вплив на вікові особливості психічного розвитку у підлітковому віці потребують додаткових наукових пошуків та експериментального підтвердження, що і стане *перспективою* нашого дослідження.

Література

1. Белинская Е.П. Современные исследования виртуальной коммуникации: проблемы, гипотезы, результаты / Е.П. Белинская, А.Е. Жичкина // Образование и информационная культура : социологические аспекты / Рос. Акад. образования, Центр социологии образования РАО ; под ред. В.С. Собкина. – М. : Центр социологии образования РАО, 2000. – С. 395 – 430.

2. Бондаровська В.К. Психологічні аспекти використання комп'ютера. Небезпека нових інформаційних технологій та розвиток здібностей дітей за допомогою комп'ютера / В.М. Бондаровська // Психолог. – 2005. – № 25 (липень). – С. 5 – 62.

3. Бурлаков Н.В. Номо Gamer. Психология компьютерных игр / Н.В. Бурлаков. – М. : Независимая фирма «Класс», 2000. – 213 с.

4. Бурова В.А. Механизмы формирования интернет-аддикции / В.А. Бурова, В.И. Есаулов // Материалы XIII съезда психиатров России. – М. : [б.в.], 2000. – С. 290 – 291.

5. Жичкина А.Е. Самопрезентация в виртуальной коммуникации и особенности подростков-пользователей Интернета / А.Е. Жичкина, Е.П. Белинская // Образование и информационная культура : социологические аспекты / Рос. Акад. образования, Центр социологии образования РАО ; под ред. В.С. Собкина. – М. : Центр социологии образования РАО, 2000. – С. 431 – 460.

6. Кулагина И.Ю. Возрастная психология. Полный жизненный цикл развития человека / И.Ю. Кулагина, В.Н. Колюцкий. – М. : Сфера, 2004. – 464 с.

7. Москаленко В.В. Соціальна психологія : підручник / В.В. Москаленко. – вид. 2-ге, виправлене та доповнене. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 688 с.

8. Образование и информационная культура: социологические аспекты / Рос. Акад. образования, Центр социологии образования РАО ; под ред. В.С. Собкина. – М. : Центр социологии образования РАО, 2000. – 459 с. – (Труды по социологии образования ; Т. 5, Вып. 7).

9. Reid E.M. Electropolis:Communication and Community On Internet Relay Chat. 1991 [Electronic resource] / E.M. Reid. – Retrieved from : <http://cyber.eserver.org/reid.txt>.

10. Suler J. The psychology of text relationships / J. Suler // Online counselling : A handbook for mental health professionals (R. Kraus, J. Zack & G. Striker, Eds). – London : Elsevier Academic Press, 2004. – P. 19 – 50.

11. The American Psychiatric Publishing Textbook of Forensic Psychiatry [Electronic resource] / Robert I. Simon, Liza H. Gold. – 2010. – 726 p. – (eBook)

12. Young K. Internet addiction: Symptoms, evaluation and treatment / K. Young. In L. VandeCreek & T. Jackson (Eds.), Innovations in clinical practice: A source book, 17. – Sarasota, Florida : Professional Resource Press, 1999. – P. 19 – 31.

Олексюк Виктория. Психологические особенности Интернет-зависимости в подростковом возрасте. В статье рассмотрены проблемы сущности, симптоматики, причин развития Интернет-зависимости, рассмотрены механизмы формирования психологической зависимости от ролевых компьютерных игр, указано особенности влияния киберрадикации на становление личности подростков. Проанализированы результаты экспериментального исследования развития потребности в общении у зависимых детей.

Ключевые слова: личность, зависимое поведение, киберрадикация, подростковый возраст, потребность в общении.

Oleksyuk Victoriya. Psychological Peculiarities of Teenagers' Internet Addiction. One can also find the important issues of the Internet addicted person during his or her adolescence due to the fact that nowadays the phenomenon of kiberaddiction harmful effect on human personality has become a burning question of the public interest. According to the social opinion holding in our country, 4.4 million of teenagers suffer from computer and Internet overuse which makes them limit their social activity, influences badly on their health and so on. The paper includes the psychological characteristics of the Internet addicted children as their unwillingness to face the life difficulties, their detachment from daily routine and worries; problems to communicate with their contemporaries, teachers, parents; and their perception of any trouble experience as the fact of despair or disaster.

The article analyses the results of the empirical research of the teenagers' need in communication but preferring to communicate in chat rooms. It has been determined that this category of schoolchildren see the communication unilaterally, just as the exchange of information – they hardly realize the communication as emotional contact, don't need deep friendly relationships, try to avoid supporting and encouraging other people. We can assume that they practice communication only in the communicative aspect as the exchange of information; do not tend to realize their perceptive and interactive components that may become negative for the moral development of the teenagers' personality in general. It might also cause their susceptibility to various kinds of addiction, in our case to Internet network. But, in any case, the discovered fact needs further scientific research and experimental evidence.

Key words: personality, addicted behaviour, cyber addiction, adolescence, need for communication.